

Oponentský posudek

na disertační práci Mgr. Petera Svobody

Flexibilita a lokalizace práce v Česku 1991 – 2011: analýza prostorových aspektů

Téma disertační práce Petera Svobody považuji za velmi aktuální, dosud málo řešené a geograficky relevantní. Volba tématu zdařile přispívá do komplexního a interdisciplinárního výzkumu urbánní a ekonomické geografie.

Disertační práce byla předložena jako soubor 6 autorských prací a struktura odpovídá tomuto typu práce. Rád bych ocenil vhodnou skladbu článků a jejich vcelku zdařilou obsahovou návaznost a posloupnost. Autor postupuje od konceptuálního článku, přes metodický příspěvek až po dílčí empirické analýzy. Slabší stránkou je dle mého názoru publikační strategie a finální „umístění“ příspěvků, které mají nepochybně značný potenciál. Disertační práce je složena z jednoho článku s IF (pozn. Ekonomický časopis), dvou českých recenzovaných časopisů (Informace ČGS a Historická geografie), dvou kapitol v českých knihách a jednoho příspěvku v Historickém atlasu obyvatelstva českých zemí. Vzhledem k tomu, že práce byla podpořena programem STARS (což je v práci zdůrazňováno) a vzhledem k současné publikační úrovni končících doktorandů na KSGRR lze považovat skladbu publikovaných prací jako průměrnou. Tímto nijak nesnižuji náročnost a rozsah analytické práce, která byla na několika projektech evidentně provedena, o čemž svědčí uvedený přehled bibliografických záznamů autora.

Vzhledem k charakteru práce mi nepřisluší oponovat již publikované recenzované příspěvky a níže uvedené poznámky se vztahují především k úvodnímu rámujícímu textu. Rád bych podotkl, že práce dle mého názoru splňuje nároky na disertační práce a níže uvedené diskusní (kritické) poznámky mohou být zohledněny v rámci obhajoby a případně při dalších analytických a výzkumných aktivitách v tomto tématu.

Východiska a obecnější zarámování tématu považuji za celkově vhodně strukturované, kdy se autor snaží popsat téma práce a proměn její lokalizace v kontextu postavení v sociálních vědách (důraz klade především na ekonomické a sociologické přístupy) a následně diskutuje význam technologických změn (zejména v oblasti ICT) v kontextu změn lokalizace a vyšší flexibility práce. Zbývající dvě části východisek odkazují na tradici albertovských geografů a provedené výzkumy v oblasti vyjížděky, dojížděky, regionalizace a sídelní geografie. Neboť pro většinu empirických příspěvků, které tvoří jádro disertace, je právě práce a analýzy nad daty SLDB stěžejní pro zachycení změn v lokalizace práce. Vzhledem k tomu, že většina příspěvků se převážně vztahuje k Pražskému městskému regionu, jsou diskutovány příspěvky z urbánní geografie a urbánní sociologie. V celém tomto bloku kapitoly 2 vzbuzuje určité rozpaky diskuse ekonomických konceptů k otázce lokalizace práce, kdy je pozornost věnována přehledu starších (a dnes již překonaných) teorií jako např. lokalizační teorie (ačkoliv rozumím, že se jedná jen o zmínku k počátkům), marxistické práce a diskuse je ukončena teorií flexibilní specializace resp. teorie flexibilní firmy z 80. let 20 století. Minimálně zmínka o postavení firem, organizaci práce a obchodu v současných ekonomicko-geografických teoriích a konceptech by byla žádoucí.

V kontextu výše uvedené poznámky mám i připomínku k aktuálnosti prací, které vstupují do úvodní rešerše literatury (pozn. nejen kapitola 2, ale celý vstupní text). Vycházím z předpokladu, že tento text byl zpracováván v posledních měsících letošního roku a navíc celé téma práce je vysoce aktuální, v literatuře frekventované (nejen literatura k možnostem využití big data), a proto bych očekával rešeršní práci především s nejnovějšími poznatky a aktuálním stavem poznání v daném tématu. Avšak při podrobnějším pohledu na seznam citované literatury je zřejmé, že úvodní část disertační práce

cituje celkem 131 prací, avšak pouze 8 prací je mladších 4 let, tj. od roku 2016 do současnosti (navíc 5 z těchto prací pochází z týmu Urrlab a tedy pouze 3 práce jsou zahraniční). Jakkoliv se může jevit, že se jedná o parciální detail, tak tato skutečnost vzbuzuje rozpaky, do jaké míry práce reflektuje nejnovější poznání v této tematice (zejména chybí nejnovější zahraniční zkušenosti a poznatky z oblasti geografie, sociologie a urbánních studií k této vysoce aktuální tematice).

K popsání metodologických přístupů nemám zásadní připomínky. Autor je plně zorientován v metodologických možnostech hodnocení lokalizace práce a proměn charakteru práce a s odkazem na jednotlivé články je rámcově popisuje a zdůvodňuje. Dílčí výtku mám k jasnějšímu vymezení ústředních pojmů práce. Myslím, že by bylo vhodné důsledněji diskutovat a definovat často frekventované sousloví „lokalizace práce“, „flexibilizace práce“ apod. Jakkoliv si lze z textu odvodit, co tím je myšleno, tak myslím, že jasná definice s odkazy na literaturu a její diskuse by významně prospěla přehlednosti.

Následuje strukturované a jasné představení článků, ke kterému nemám zásadní výhrady. Osobně mi přijde škoda, že např. kapitola v atlase o dlouhodobém vývoji zaměstnanosti a její struktuře nebyla dále rozpracována do plnohodnotného článku. Dle popisu měl autor velmi zajímavá empirická zjištění s nevyužitým publikačním potenciálem.

V závěrech práce autor zcela nadbytečně popisuje velmi obecně, co všechno bylo uděláno, ale nepřináší žádný konkrétní výsledek. Jinými slovy je uvedeno např. „*práce přináší utřídění poznatků týkajících se vztahu mezi vybranými aspekty práce a prostředím města*“, ale nic konkrétního není uvedeno. Nebo „*články...přináší empirické poznatky vztahu mezi flexibilitou a lokalizací práce a jejich vlivu při formování sociálně-prostorové diferenciaci metropolitních regionů*“, avšak právě v závěrech bych očekával jasnou syntézu ve vztahu k definovanému cíli disertační práce. V této podobě se jeví, že existuje mnoho dílčích empirických výsledků v mnoha autorových výstupech (článcích, specializovaných mapách apod.), ale jejich jasná syntéza v závěrech chybí (podobně jako chybí reflexe těchto výsledků k zahraničním zkušenostem). Předkládaná práce si kladla za cíl „*poznat a vysvětlit vztah mezi mobilitou práce ve smyslu lokalizace, delokalizace a flexibility práce a městským prostředím*“. Proto by v rámci diskuse/obhajoby bylo vhodné přinést syntézu k tomuto cíli.

Celkově je vidět, že autor provedl zejména v první části svého doktorského studia velké množství časově i odborně náročných empirických prací (utřídění a zpracování dat, jejich vizualizace v GIS, hodnocení apod.) a nepochybně nelze upřít zaujetí danou tematikou a snahu hodnotit zajímavé téma. Výše uvedené připomínky doporučuji zohlednit v rámci diskuse, případně při dalším využití zpracovaného textu. V práci se vyskytuje minimální počet formálních chyb a je velmi čtivě napsaná. Předložená disertace splňuje požadavky kladené na tento typ práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

RNDr. Viktor Květoň, Ph.D.

V Praze dne 26. 8. 2019